

Wpływ integracji z Unią Europejską na polski przemysł spożywczy

prof. dr hab. Roman Urban

Prezentacja na Konferencji IERiGŻ-PIB pt. Ekonomiczne i społeczne uwarunkowania rozwoju polskiej gospodarki żywnościowej po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej

Pułtusk, 30 listopada 2009 roku

Zakres prezentacji

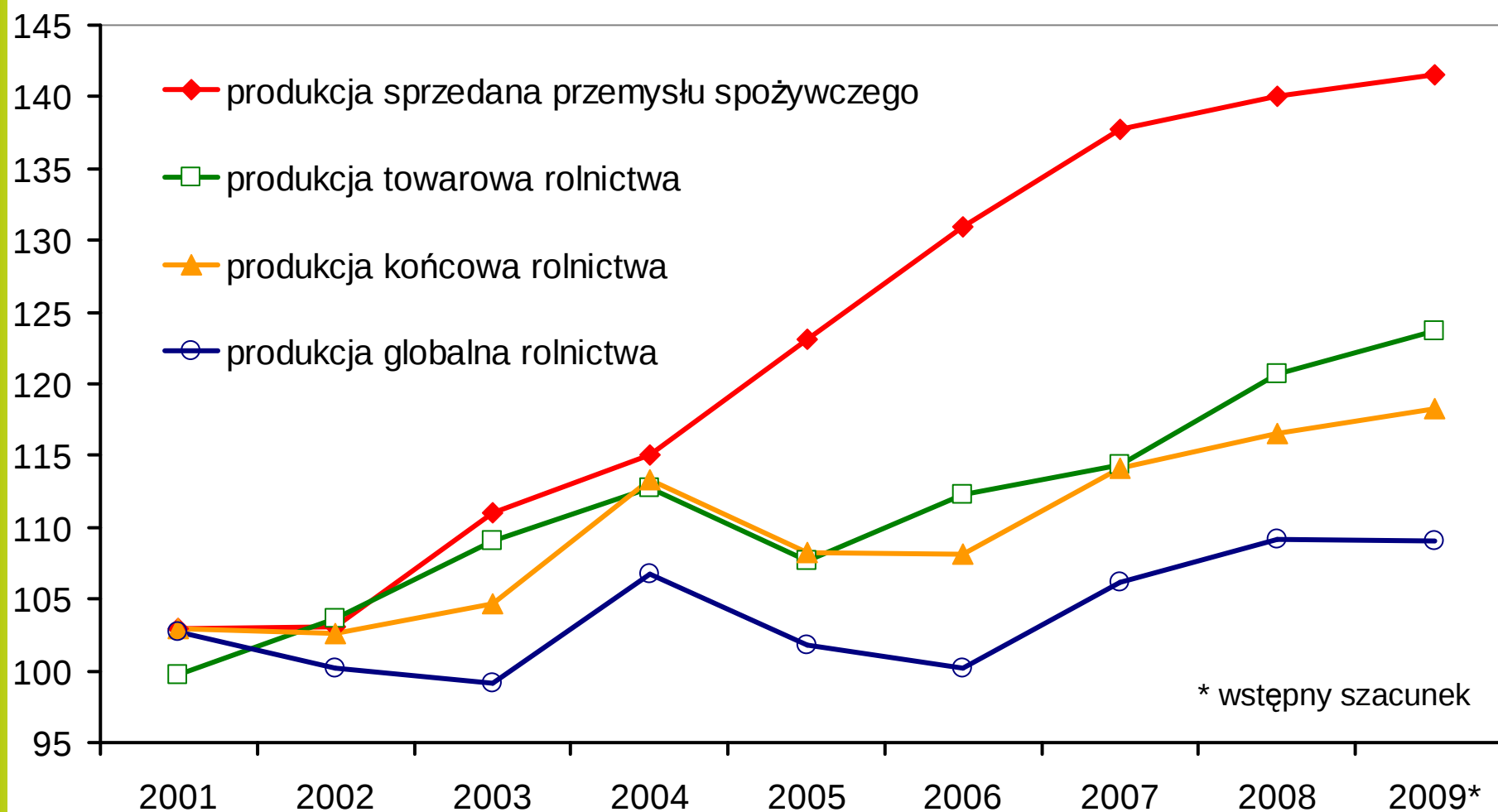
- przyspieszenie rozwoju przemysłu spożywczego po wejściu do UE
- poprawa gospodarowania głównymi czynnikami produkcji
- lepsze wyposażenie w środki trwałe
- wyniki i stan ekonomiczny producentów żywności
- przemiany strukturalne przemysłu spożywczego
- konkluzje

Porównanie dynamiki rozwoju przemysłu spożywczego i otoczenia rynkowego

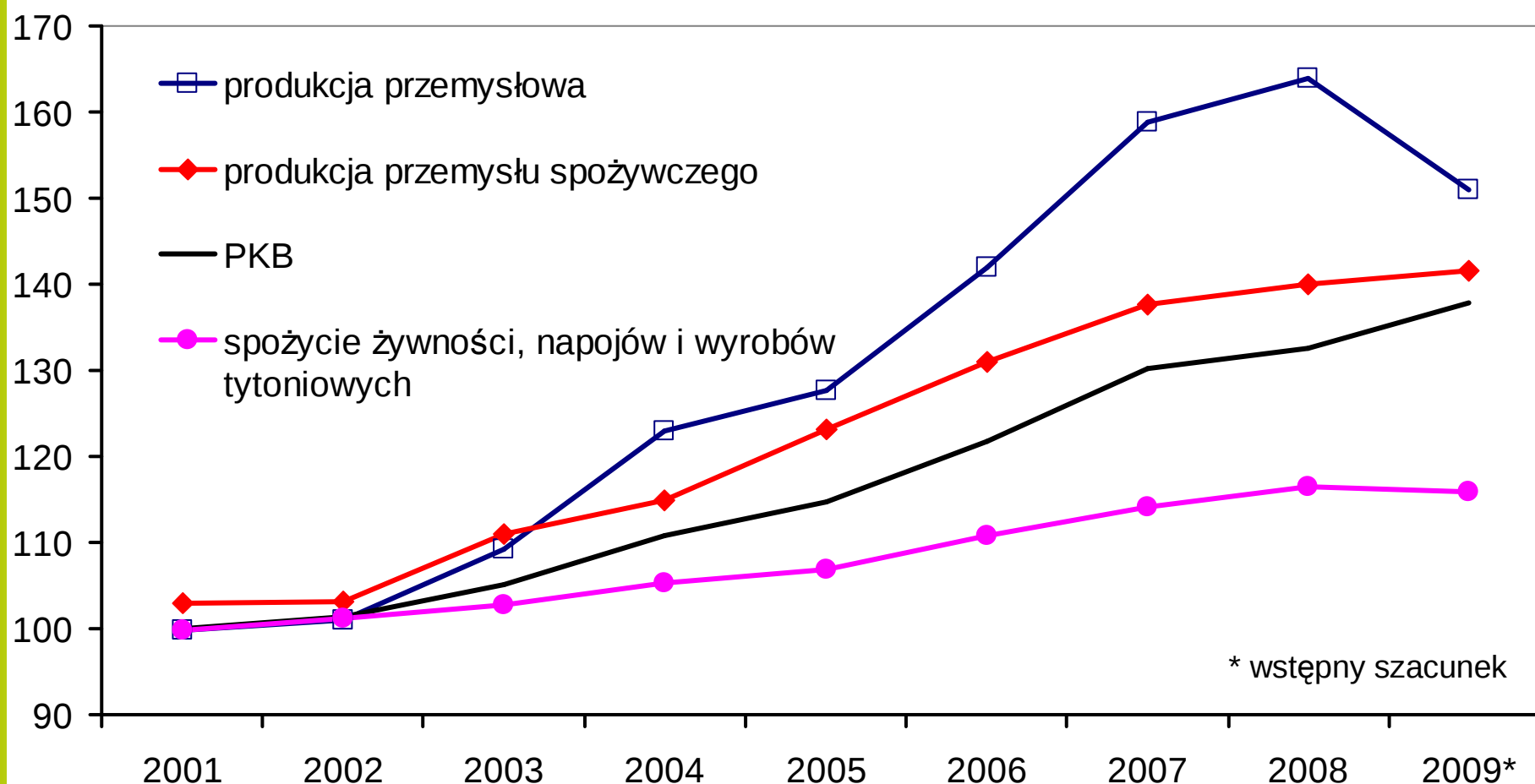

Wyszczególnienie	Przyrost w latach 2003-2008 w proc.	Średnie tempo rozwoju w proc. rocznie w latach		
		2003-2008	1999-2002	1993-1998
Produkcja przemysłu spożywczego	35,0	5,17	1,58	8,87
Produkcja rolnictwa: globalna towarowa	10,3	1,83	-1,73	2,43
	16,5	2,65	1,30	1,88
Spożycie żywności, napojów i wyrobów tytoniowych	14,1	2,25	1,18	3,20
Eksport produktów przemysłu spożywczego	234,7	22,6	6,95	13,00
Import produktów przemysłu spożywczego	176,7	19,2	2,18	11,00
PKB	34,7	5,10	2,77	5,55
Produkcja przemysłowa	61,4	8,38	3,03	8,58

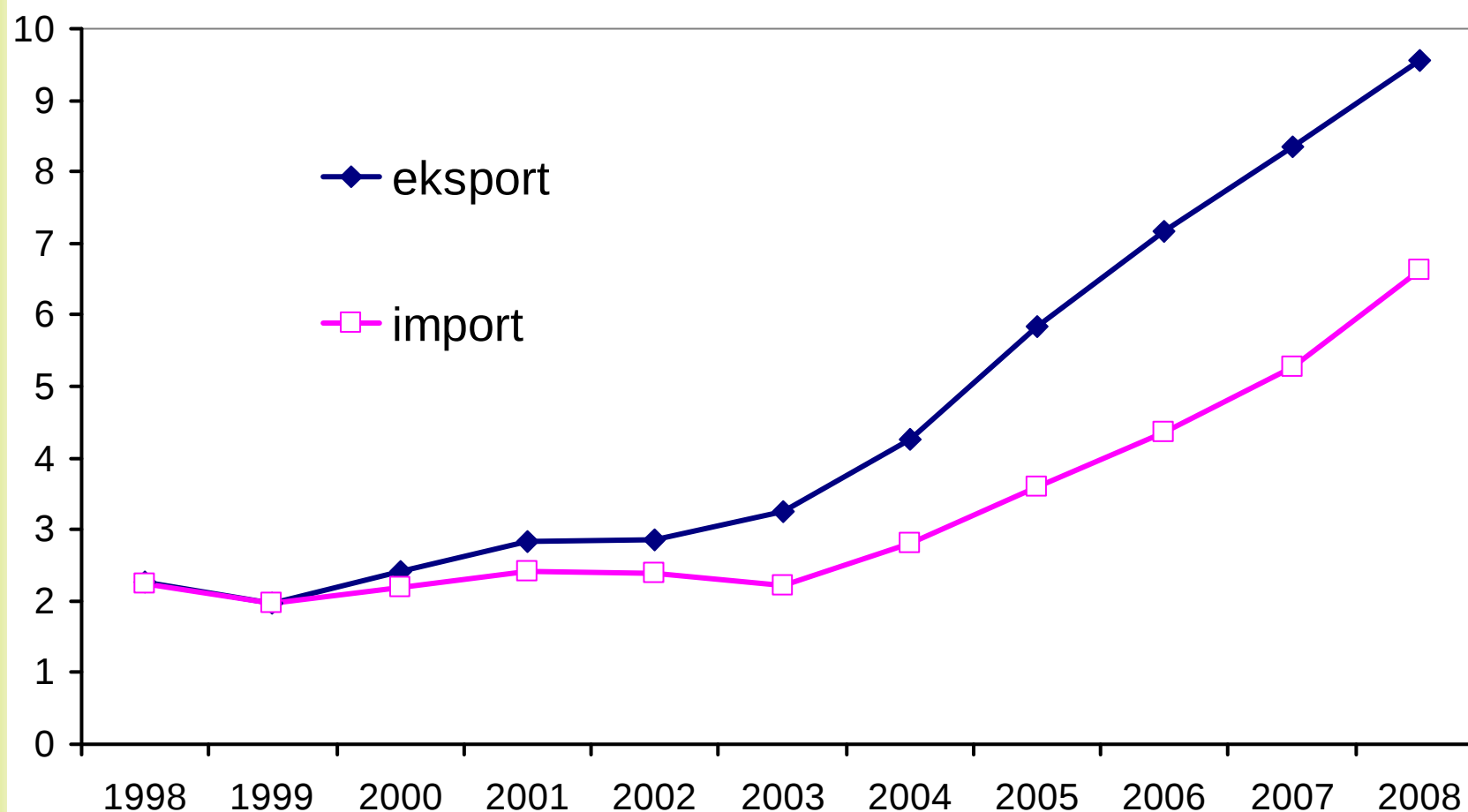
Rozwój przemysłu spożywczego w Polsce na tle rolnictwa w latach 2001-2009 (w cenach stałych, średnia lat 2000-2002 = 100)

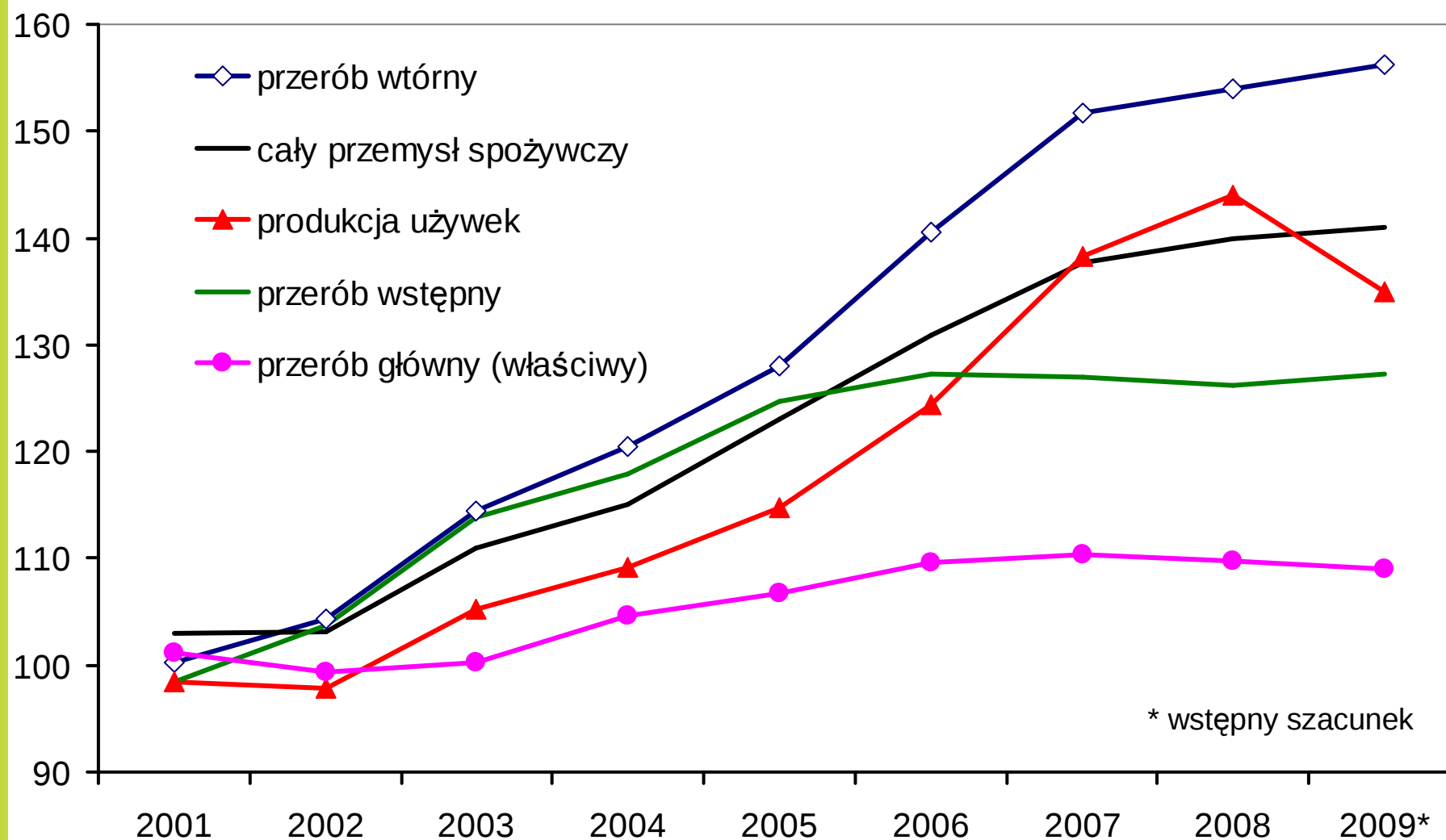
Rozwój przemysłu spożywczego w porównaniu z rozwojem gospodarczym Polski w latach 2001-2009 (w cenach stałych, średnia lat 2000-2002 = 100)

Rozwój handlu zagranicznego produktami przemysłu spożywczego (w mld euro)

Rozwój głównych działów przemysłu spożywczego w latach 2001-2009

Średnie tempo wzrostu produkcji przemysłu spożywczego (w proc. rocznie)

Wyszczególnienie	2003-2008	1999-2002	1993-1998
Przemysł spożywczy	5,17	1,58	8,87
w tym: przetwórstwo wtórne	6,73	3,65	11,45
przerób wstępny	3,37	5,56	2,03
przerób właściwy	1,70	2,85	3,55
produkcja używek	6,67	0,96	2,08

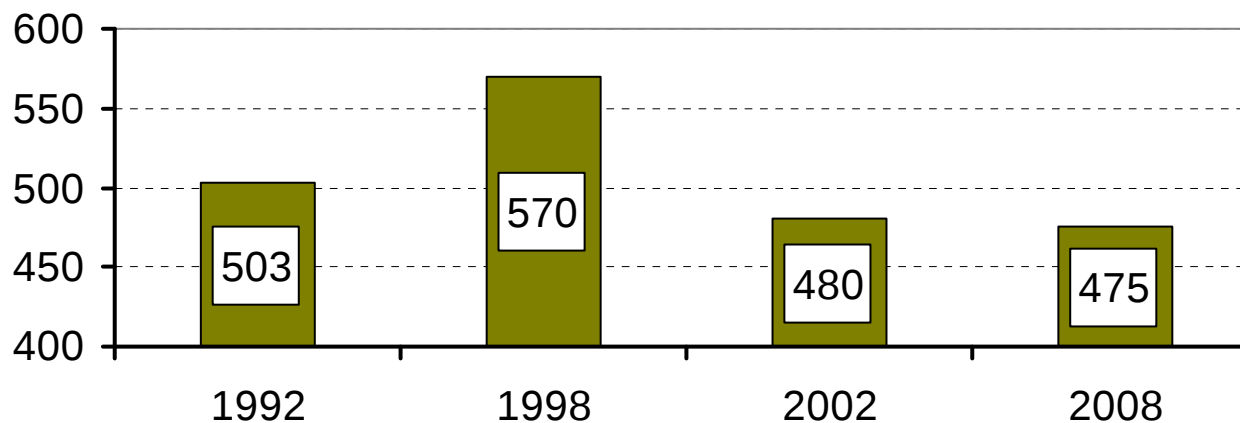
Rozwój sektora żywnościowego w okresie kryzysu lat 2008-2009 (w procentach, w stosunku do tego samego okresu roku poprzedniego)

Wyszczególnienie	2008			2009		
	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.
PKB	6,0	5,1	3,0	0,8	1,1	.
Spożycie indywidualne	6,1	5,7	5,7	3,3	1,7	.
Nakłady na środki trwałe	14,5	4,0	4,5	1,0	-3,0	.
Produkcja przemysłowa ^b	7,0	2,2	-6,3	-10,0	-6,7	1,9
w tym: żywności i napojów	9,0	0,1	0,4	1,6	0,2	5,9
Sprzedaż detaliczna ^b	11,8	8,4	4,8	0,4	1,4	3,7
w tym: żywności, napojów i wyrobów tytoniowych	3,7	-0,4	1,5	3,1	4,8	4,8
Eksport towarów	21,3	19,5	-7,5	-22,2	-24,8	-25,9 ^a
w tym: sektora żywnościowego	23,3	9,7	13,7	4,1	-5,4	-10,3 ^a
Import towarów	21,7	22,6	-5,4	-28,2	-33,4	-32,7 ^a
w tym: sektora żywnościowego	41,8	36,8	17,4	-4,2	-20,5	-16,5 ^a

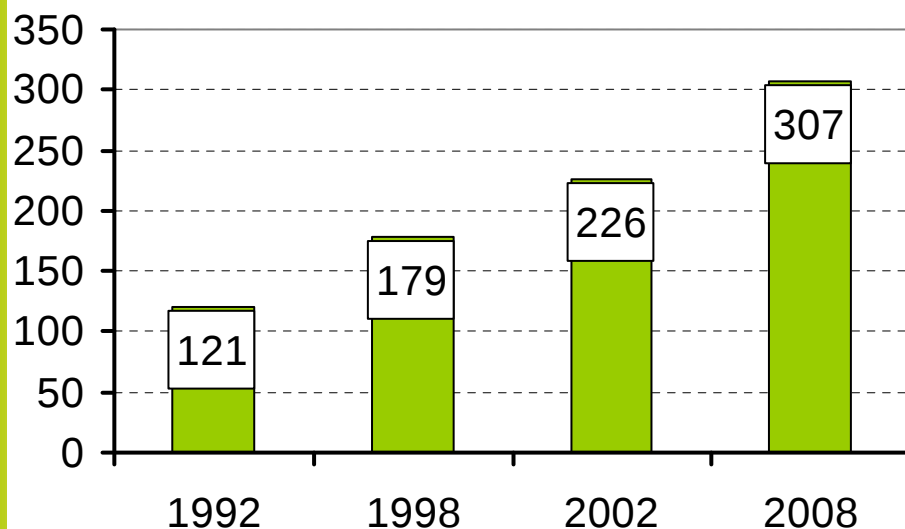
^a lipiec i sierpień; ^b dotyczy tylko dużych i średnich firm przemysłowych i handlu detalicznego

Liczba pracujących w przemyśle spożywczym (tys. osób)

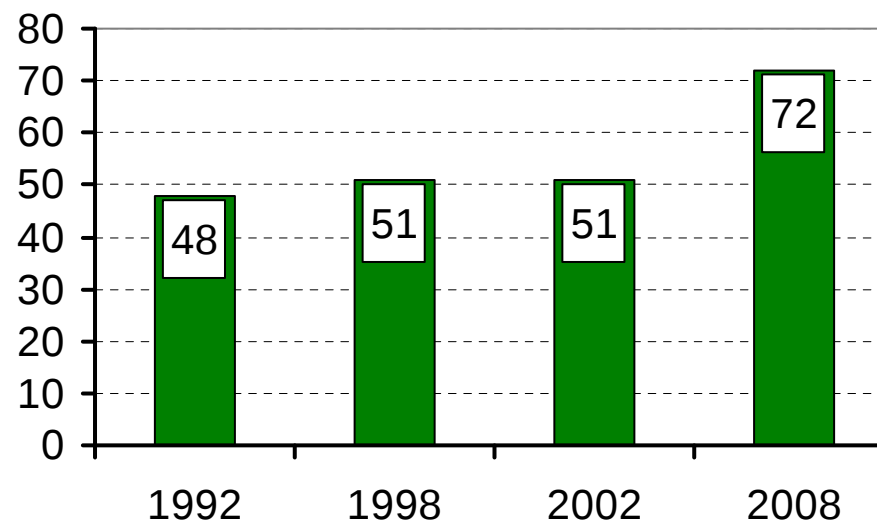

Wydajność pracy w przemyśle spożywczym (ceny stałe)

a) w tys. zł produkcji sprzedanej

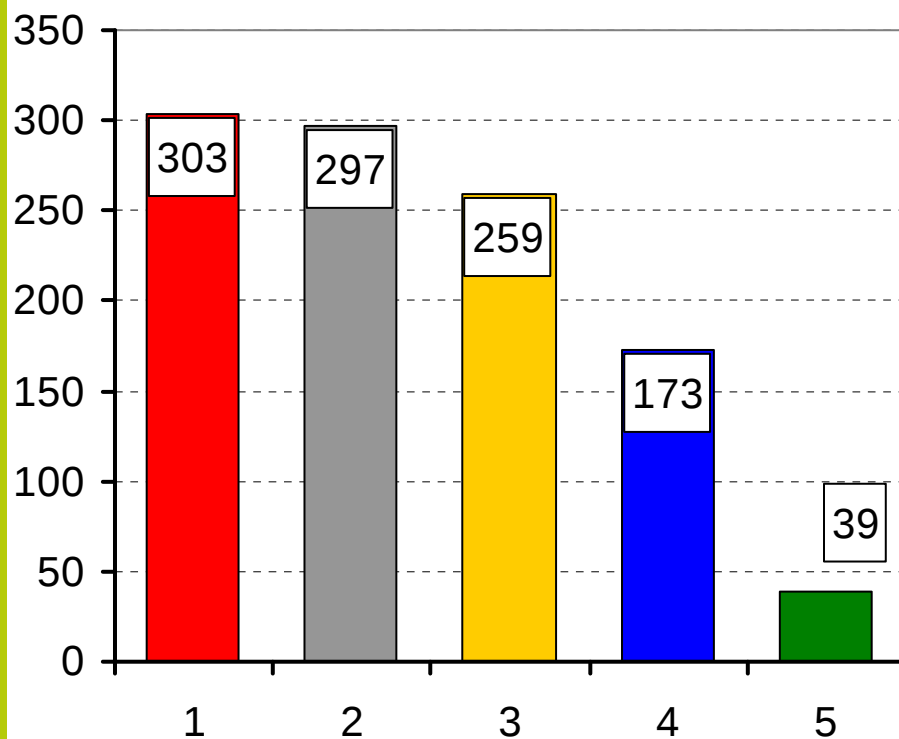
b) w tys. zł wartości dodanej

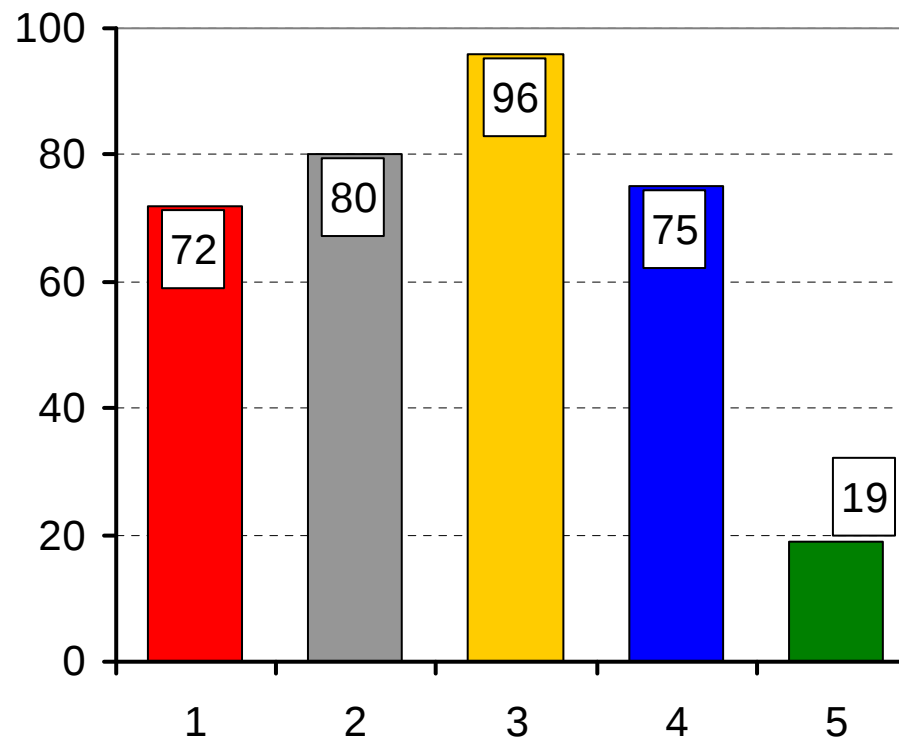
Wydajność pracy w przemyśle spożywczym na tle innych działów w 2007 roku

a) w tys. zł produkcji sprzedanej

b) w tys. zł wartości dodanej

1 przemysł
spożywczy

2 przemysł

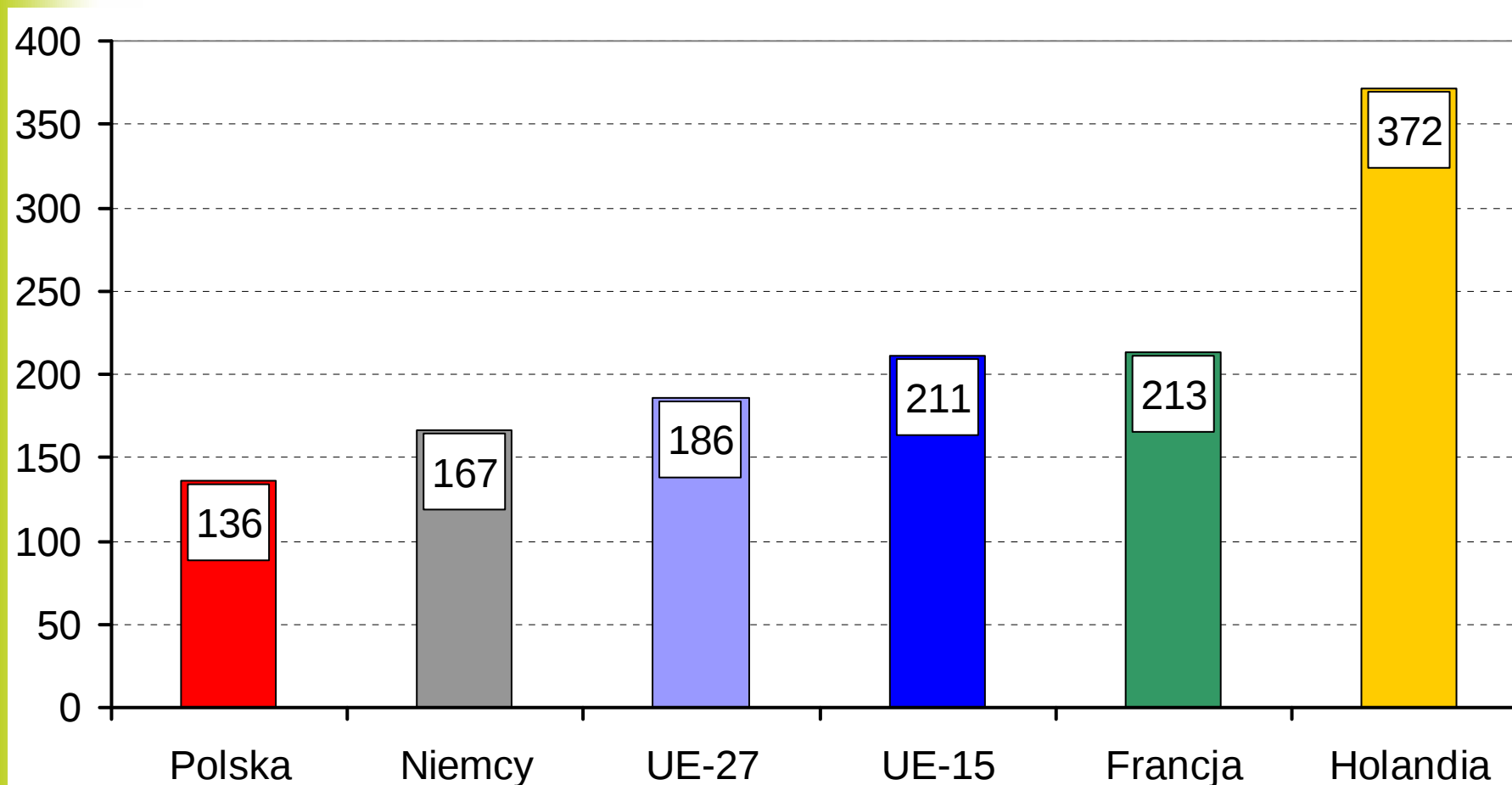
3 budownictwo

4 gospodarka
narodowa

5 rolnictwo

Wydajność pracy w polskim przemyśle spożywczym na tle innych krajów UE

(w tys. euro produkcji sprzedanej w cenach porównywalnych)

Zużycie czynników energetycznych w przemyśle spożywczym

Wyszczególnienie	1992	1998	2002	2007
Zużycie całkowite				
– bezpośrednie energii (w tys. TJ)	94,3	128,3	92,0	88,2
– wody (w hm ³)	180,9	133,4	98,4	101,4
Na 1 mld zł produkcji sprzedanej w cenach 2007 roku				
– bezpośrednie energii (w tys. TJ)	1,53	1,25	0,84	0,60
– wody (w hm ³)	2,93	1,30	0,90	0,70

Inwestycje przemysłu spożywczego

Jednostka	1996- -1999	2000- -2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
W mld zł								
– w cenach bieżących	4,88	4,74	5,71	6,76	6,19	7,15	7,21	7,60
– w cenach stałych	5,80	4,87	5,71	6,60	5,99	6,81	6,82	7,15
Stopa inwestowania w proc.	8,0	6,2	6,5	7,3	6,7	7,3	7,0	6,9

Poziom inwestowania w głównych działach przemysłu spożywczego (w mld zł rocznie w cenach 2003 roku)

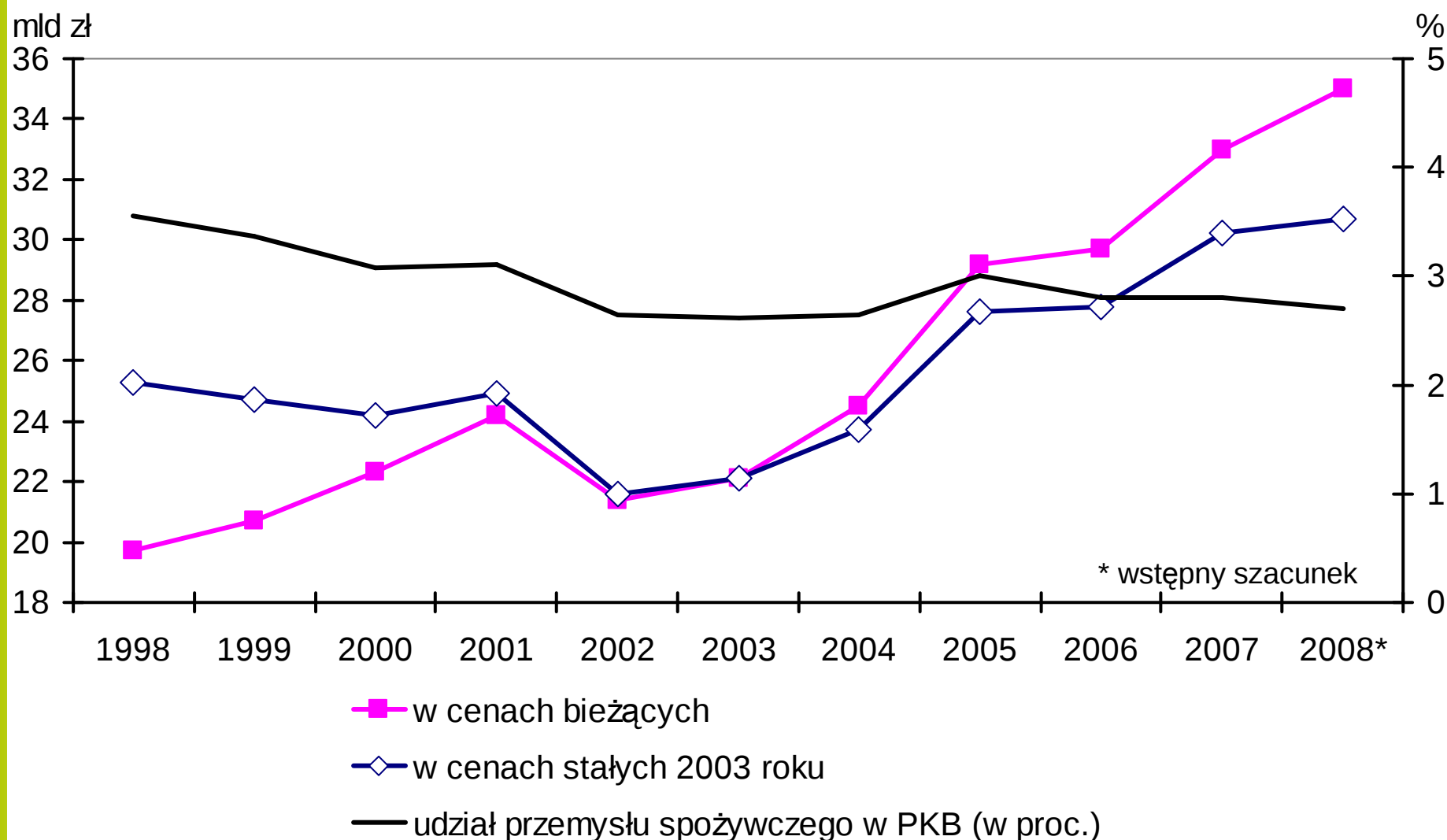
Wyszczególnienie	1992- -1994	1996- -1998	2000- -2002	2003	2004	2006- -2008
Przetwórstwo wtórne	0,69	1,29	1,15	1,33	1,42	1,82
Przetwórstwo produktów zwierzęcych	0,71	1,24	1,27	1,81	2,88	2,27
Przetwórstwo produktów roślinnych	0,67	0,98	0,65	0,87	1,32	1,22
Produkcja używek	0,72	1,28	1,05	1,01	0,91	1,23

Majątek trwały przemysłu spożywczego

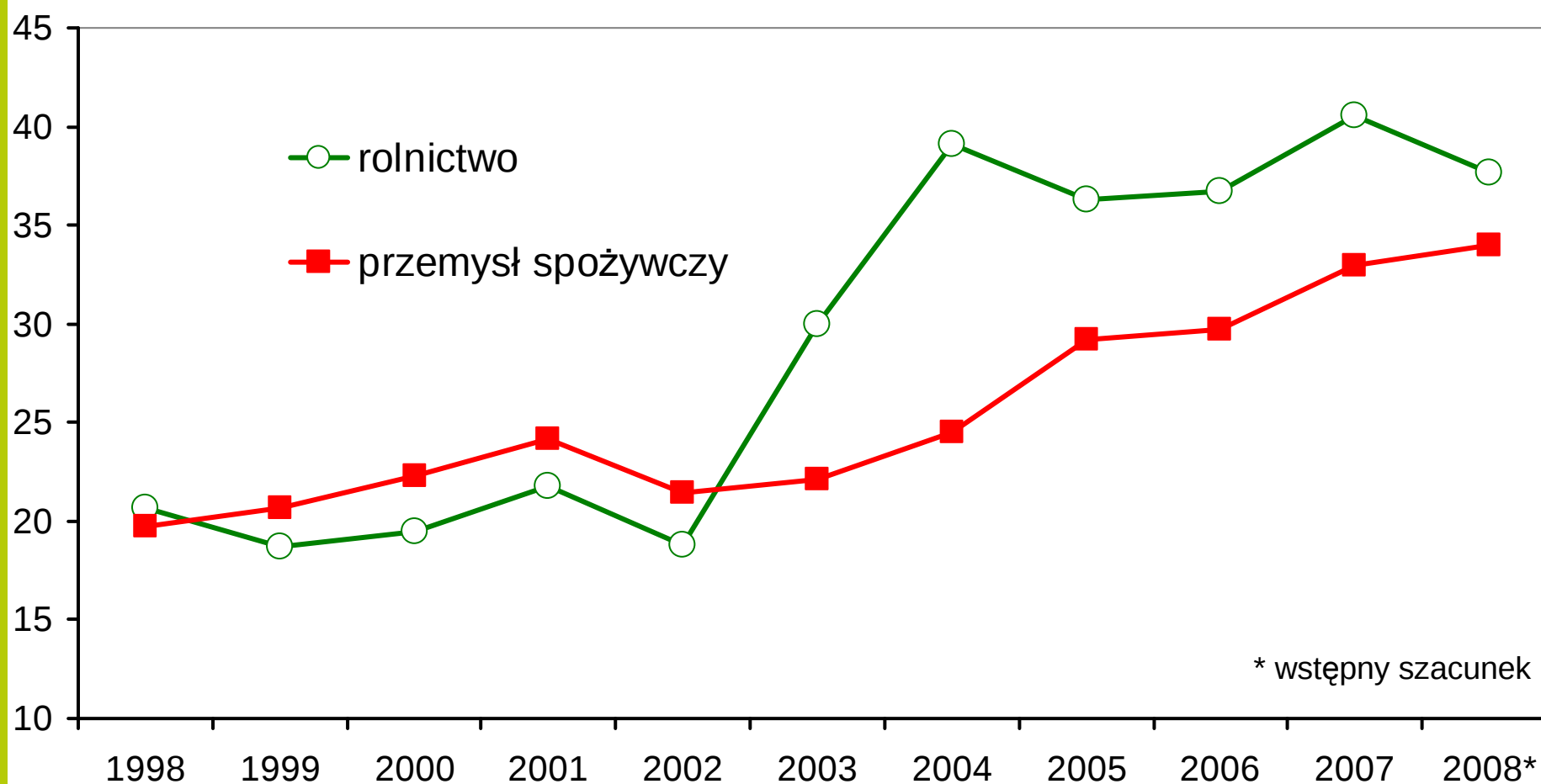

Wyszczególnienie	1995	1998	2002	2007
Wartość w cenach stałych 2003 roku (w mld zł)	31,1	40,5	49,8	66,7
Majątkochłonność produkcji				
– w zł/zł	0,42	0,44	0,51	0,515
– w tys. zł/1 pracownika	57,3	71,1	103,7	140,0

Wartość dodana przemysłu spożywczego (w mld zł)

Wartość dodana brutto producentów żywności, napojów i wyrobów tytoniowych oraz rolnictwa i łowiectwa (w mld zł, ceny bieżące)

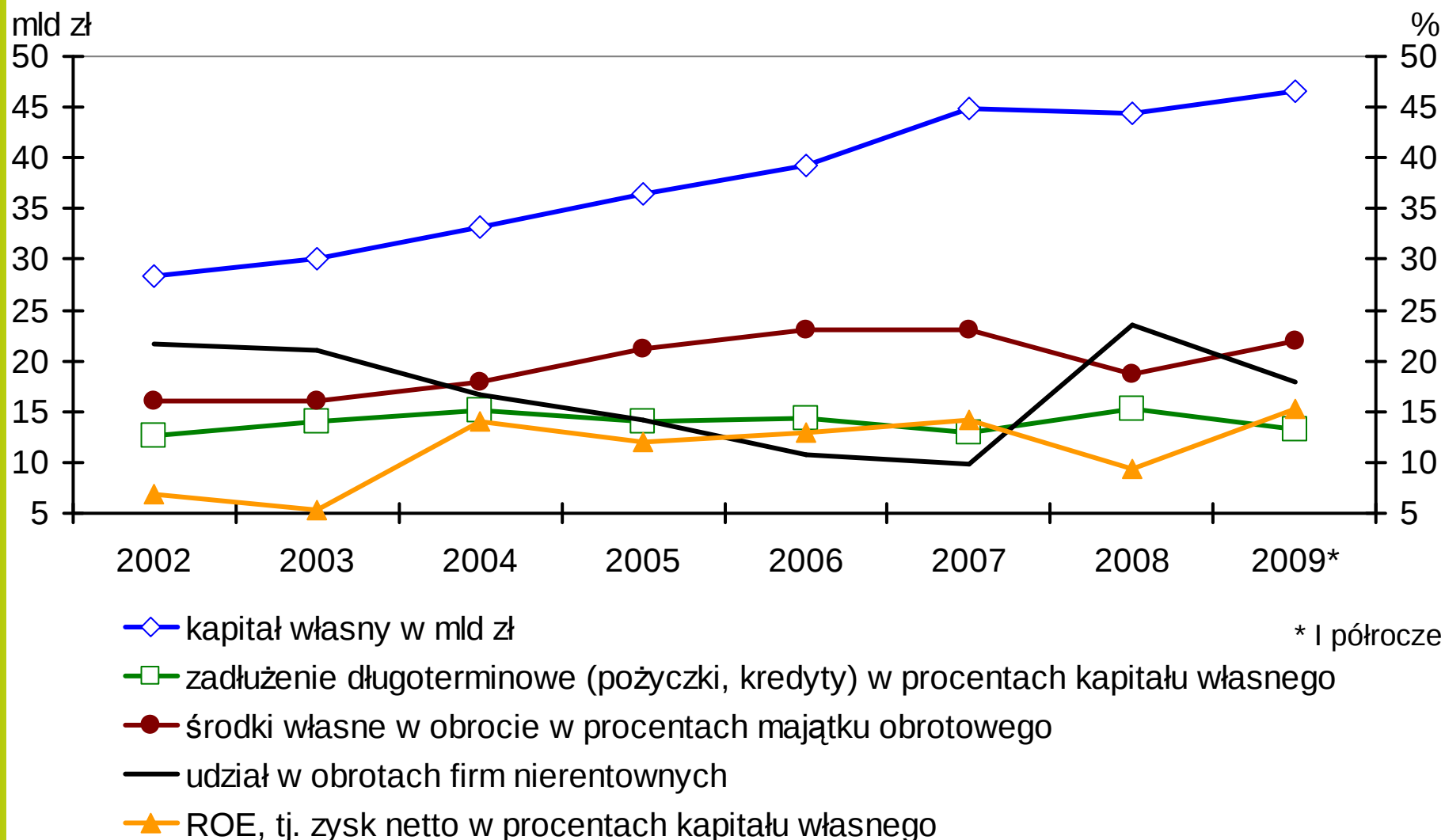

Wyniki finansowe przemysłu spożywczego

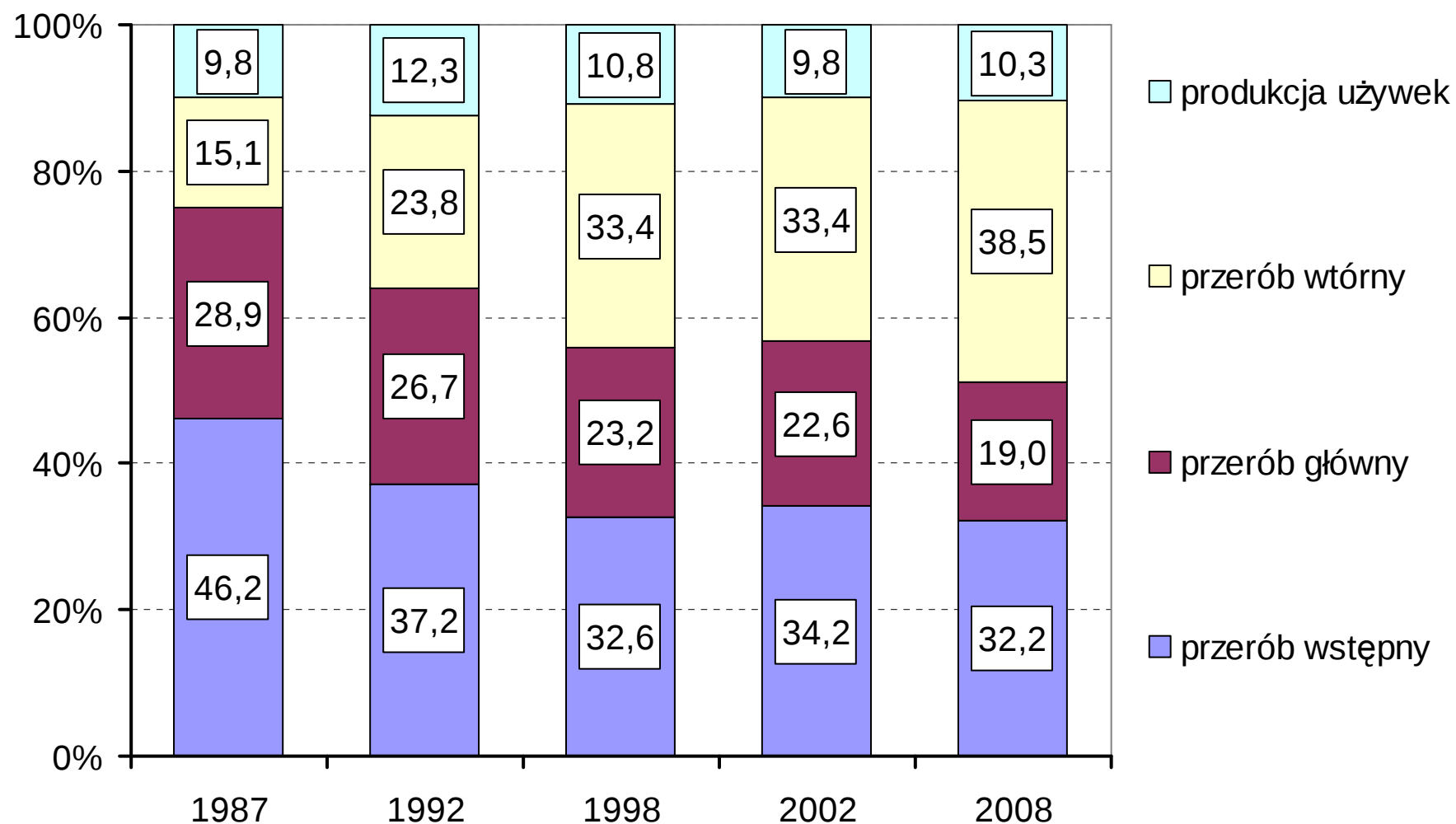
Lata	Zysk netto (w mln zł)		Rentowność przychodów w proc.	Płynność bieżąca
	ceny bieżące	ceny stałe		
1995-1998	795	1 207	1,43	1,29
1999-2000	-50	-71	-0,07	1,20
2001-2003	1 497	1 511	1,60	1,17
2004	4 649	4 490	3,87	1,22
2005	4 366	4 130	3,54	1,27
2006	5 065	4 746	3,86	1,30
2007	6 480	5 923	4,25	1,30
2008	4 123	3 617	2,64	1,23
I-VI 2008	2 500	2 193	3,33	1,24
I-VI 2009	3 492	2 960	4,45	1,29

Stan finansowy przemysłu spożywczego po wejściu Polski do Unii Europejskiej

Struktury produkcyjne przemysłu spożywczego

(w procentach wartości produkcji w cenach bazowych)

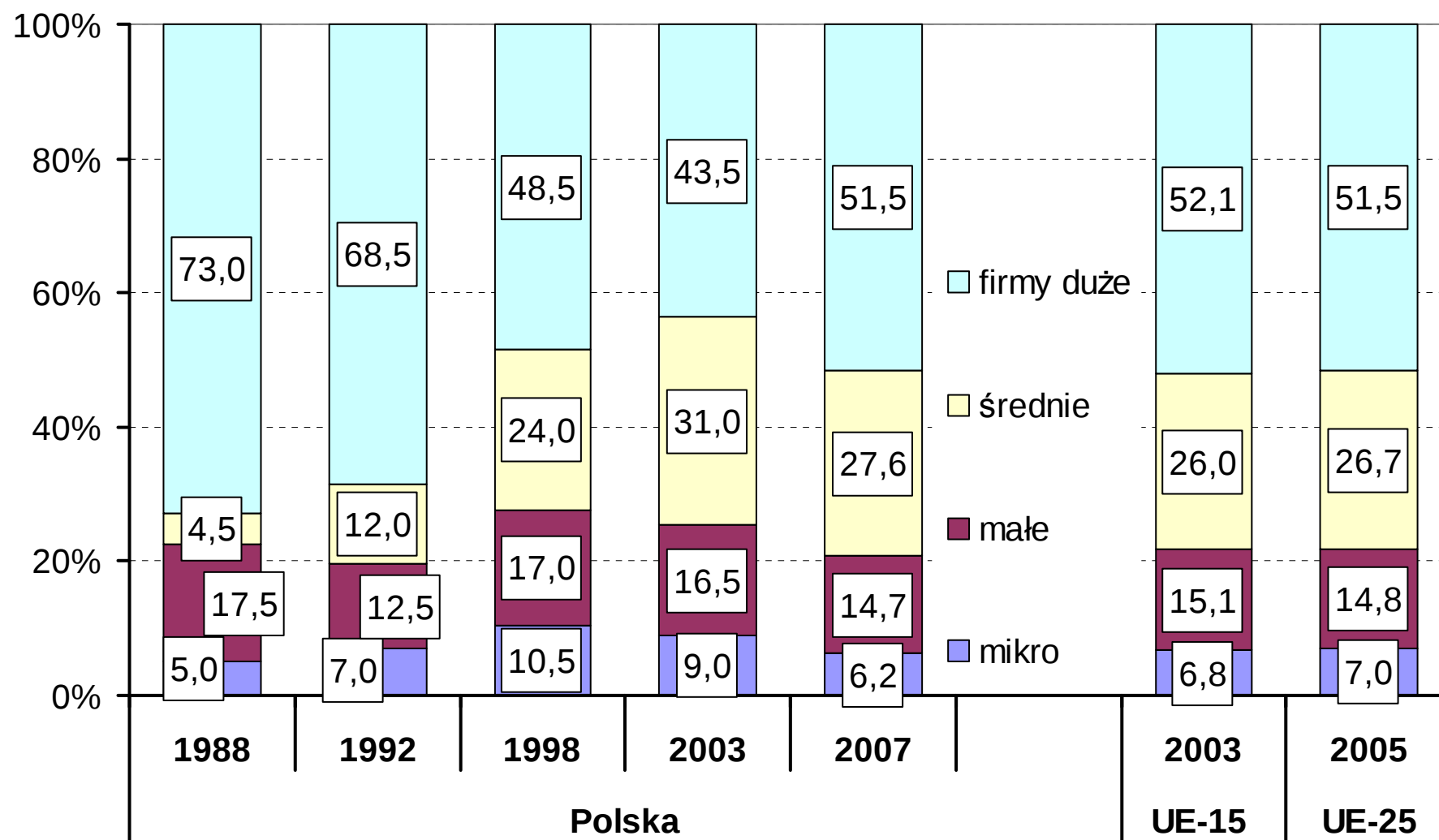

Liczba czynnych firm przemysłu spożywczego

Wyszczególnienie	1988	1992	1998	2003	2007
Liczba firm	26 768	26 233	25 487	19 517	16 727
w tym: mikro i małe	25 910	24 979	23 822	17 992	15 207
w tym: małe	9 910	.	.	5 353	4 738
średnie	315	807	1 266	1 255	1 232
duże	543	447	399	270	288

Struktura podmiotowa przemysłu spożywczego (w procentach krajowej produkcji)

Konkluzje (1)

1. Wejście do UE przyspieszyło rozwój polskiego przemysłu spożywczego. Jest to niewątpliwy efekt integracji, gdyż jej skutkiem było:
 - otwarcie dla polskich producentów żywności dużego, zamożnego rynku europejskiego i dobre przygotowanie tych producentów do integracji z UE, czego wynikiem był trzykrotny wzrost eksportu,
 - przyspieszenie rozwoju gospodarczego kraju, sprzyjające przebudowie modelu wyżywienia w kierunku droższego modelu europejskiego z większym spożyciem białka zwierzęcego oraz żywności wysoko przetworzonej i urynkowieniem tego modelu.

Konkluzje (2)

2. W okresie integrowania z UE osiągnięto dalszy znaczący postęp w zakresie sprawności i efektywności przetwórstwa rolno-spożywczego. Firmy sektora przyspieszyły wzrost wydajności pracy i kontynuowały proces zmniejszania zużycia energii i wody. Postęp w tych dziedzinach opłacono tylko nieznacznie wyższą majątkochłonnością produkcji.
3. Kolejne ożywienie inwestycyjne, wywołane integracją z UE, przyspieszyło modernizację procesów produkcyjnych i infrastruktury tych procesów. Efektem tego jest dobre dostosowanie producentów żywności do działania w warunkach gospodarki rynkowej i do integracji z UE oraz do konkutowania na wspólnym rynku europejskim.

Konkluzje (3)

4. Kontynuowano przemiany struktur produkcyjnych w kierunku dalszego zwiększania udziału produktów wtórnego przetwórstwa, tj. żywności wysoko przetworzonej, deserów, przekąsek i napojów. Nowym zjawiskiem jest powrót procesów koncentracji, czego wynikiem jest wzmocnienie pozycji firm dużych i silnych ekonomicznie. Struktura podmiotowa polskiego przemysłu spożywczego jest już prawie identyczna, jak struktura tego przemysłu w Unii przed jej poszerzeniem.
5. Efektem integracji jest poprawa wyników i stanu ekonomiczno-finansowego przedsiębiorstw przemysłu spożywczego. Zwiększyła się wartość dodana tego sektora (o 50%), zyski przedsiębiorstw (trzykrotnie), wartość kapitału własnego (o ponad 50%) i środków własnych w obrocie, przy względnej stabilizacji zadłużenia długoterminowego, a stopa zysku z kapitału własnego wzrosła do ok. 12-15%.

Konkluzje (4)

6. Wejście do UE zwiększyło wrażliwość sektora żywnościowego na zjawiska globalne, ale jest on dość odporny na zjawiska kryzysowe. Światowy kryzys finansowy i ekonomiczny wywołał jedynie spowolnienie rozwoju przemysłu spożywczego, a nie jego głębokie załamanie. Obecnie można już twierdzić, że najbliższe 2-3 lata będą okresem spowolnienia rozwoju (podobnego jak w latach 1999-2002), a nie recesji.

Dziękuję za uwagę